

ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ
ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Παύλου Πιπερτζή,
Φυσιολογίστη-Γεωγράφου Καθηγητή
στη Μέση Εκπαίδευση, Κύπρου

Εισαγωγή

Σκοπός της εργασίας αυτής είναι:

- α. Να παρουσιάσει τις σύγχρονες τάσεις διδασκαλίας της Γεωγραφίας που επικρατούν στην Εκπαίδευση των αναπτυγμένων χωρών.
- β. Να κάνει σύντομη αναφορά στα προβλήματα που αντιμετωπίζει η διδασκαλία της Γεωγραφίας στον Ελληνικό χώρο και
- γ. Να παρουσιάσει τις προϋποθέσεις για μια αποτελεσματική διδασκαλία της Γεωγραφίας στα σχολεία μας.

Οι σύγχρονες τάσεις της διδασκαλίας της Γεωγραφίας

Οι σύγχρονες τάσεις της διδασκαλίας της Γεωγραφίας σχετίζονται με την κατανόηση και αποδοχή της φιλοσοφίας και του περιεχομένου του θέματος, των σύγχρονων δεδομένων της παιδαγωγικής επιστήμης και της μορφωτικής σημασίας που έχει η Γεωγραφία στις μέρες μας. Οι σύγχρονες τάσεις της διδασκαλίας της Γεωγραφίας είναι οι ακόλουθες:

1. Η κατανόηση και αποδοχή του περιεχομένου της νέας Γεωγραφίας, που ως κοινωνική επιστήμη και επιστήμη του χώρου, δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην Ανθρωπογεωγραφία παρά στη φυσική Γεωγραφία.
2. Η υπαίθρια και τοπική μελέτη του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος που εξαρτάται άμεσα από την ηλικία και το επίπεδο των μαθητών, την εκπαίδευση του διδάσκοντος, τη θέση του σχολείου (αγροτικό ή αστικό), την οικονομική ανάπτυξη και τα μέσα που διαθέτει το σχολείο και το χρόνο που διατίθεται στο ωρολόγιο πρόγραμμα.

Η μελέτη του περιβάλλοντος διακρίνεται σε τρία είδη:

- α. Την περιπτωσιακή μελέτη μιας συγκεκριμένης περιοχής του ιδιαίτερου περιβάλλοντος του μαθητή η οποία στη συνέχεια προεκτείνεται (μέσα από άλλες πηγές) στο απομακρυσμένο περιβάλλον.
- β. Τη μελέτη μιας δειγματικής περιοχής που αταχέει στην παραστατικότερη και πληρέστερη κατανόηση γεωγραφικών όρων.
- γ. Τη μελέτη μιας πρότυπης περιοχής που στηρίζεται σε πρότυπα και παιδαγωγικά σνατήματα μελέτης του χώρου και υιοθετεί την επιστημονική γεωγραφική μέθοδο.
3. Η εννοιολογική μάθηση που στηρίζεται στην απόκτηση εννοιών παρμένων από το άμεσο περιβάλλον του μαθητή, που στη συνέχεια θα αποτελέσουν το απαραίτητο "πλαίσιο αναφοράς" για τη μελέτη του απομακρυσμένου περιβάλλοντος.

4. Η μελέτη, ερμηνεία και εκτίμηση της χρησιμότητας του γεωγραφικού χάρτη στην καθημερινή βίαιή ζωή. Θεσσαλονίκη - Τμήμα Γεωλογίας. Α.Π.Θ.

5. Η πληθώρα προσεγγίσεων στη διδασκαλία της Γεωγραφίας. Οι επικρατέστερες μέθοδοι που χρησιμοποιούνται σήμερα στην διδασκαλία της Γεωγραφίας είναι η συγκριτική μελέτη, η περιπτωσιακή μελέτη, η επίλυση προβλήματος, το project κ τ λ.
6. Η χρήση οπτικοακουστικών μέσων στη διδασκαλία του μαθήματος, που αρχίζει από το επιδασκάπιο περνά στο βίντεο και φθάνει τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές.
7. Η χρήση οργάνων και μέσων (όργανα καιρικών παρατηρήσεων, αεροφωτογραφιών, τοπογραφικών χαρτών κ τ λ.).

Προβλήματα που αντιμετωπίζει η διδασκαλία της Γεωγραφίας στα σχολεία μας και οι προϋποθέσεις για την αντιμετώπισή τους.

Πόρα πολλά προβλήματα έχουν επισημανθεί από δικούς μας και ξένους ερευνητές και καλύπτουν όλο το φάσμα της ύλης και της διδακτικής της Γεωγραφίας.⁴
Τα προβλήματα αυτά αναφέρονται στα ακόλουθα:

1. Στην ανεπαρκή εκπαίδευση των καθηγητών και των δασκάλων Γεωγραφίας, αποτέλεσμα της απουσίας τμημάτων Γεωγραφίας στα Ελληνικά Πανεπιστήμια (τα Ελληνικά Πανεπιστήμια είναι τα μόνα σχεδόν στον κόσμο που δεν διαθέτουν τμήματα Γεωγραφίας) και την παρεξήγηση που υπάρχει στην ύλη και διδακτική της Γεωγραφίας στις Παιδαγωγικές Ακαδημίες.⁵
2. Στην παρεξήγηση που υπάρχει για το περιεχόμενο της Γεωγραφίας ώστε αυτή να ταυτίζεται με τις εγκυκλοπαιδικές γνώσεις.
3. Στην ακαταλληλότητα των διδακτικών βιβλίων και των Γεωγραφικών Ατλαντών που χρησιμοποιούνται στη διδασκαλία του μαθήματος.
4. Στη μη χρησιμοποίηση κατά τη διάρκεια του μαθήματος συγχρόνων οπτικο-ακουστικών μέσων.
5. Στα αναχρονιστικά αναλυτικά προγράμματα.
6. Στον ανεπαρκή χρόνο διδασκαλίας που διατίθεται στα ωρολόγια προγράμματα για σκοπούς διδασκαλίας κ τλ

Τα πιο πάνω προβλήματα πρέπει να τύχουν επισταμένης μελέτης, γιατί είναι αδιανόητο και ανεξήγητο το θλιβερό γεγονός της παραμέλησης του μαθήματος της Γεωγραφίας. Η προσπάθεια για αντιμετώπιση της κατάστασης αυτής πρέπει να καλύψει όλο το φάσμα των προβλημάτων με απώτερο σκοπό τη ριζική βελτίωση του θέματος.

Πηγές Αναφοράς

1. Γιώργου Καδή: Σύγχρονες Ύψεις Διδασκαλίας της Γεωγραφίας, Λευκωσία Εκδόσεις Φιλιλπίδη 1982 σελ. 13-20.
2. Council of Europe, Geography: No: 10, σ.σ. 23-31.
3. Γιώργου Καδή, "Προϋποθέσεις για μια Σύγχρονη Προσέγγιση του μαθήματος της Γεωγραφίας" Πρακτικά Α΄ Κοινού Συνεδρίου Κυπρίων και Ελλήνων Φυσικών, Λευκωσία: Ε.Κ.Φ. 1982 σελ. 111-112.

ABSTRACT

The teaching of Geography must take into account the current trends of the subject, the philosophy and nature of geography, field and local studies of the natural and cultural environment, conceptual learning, appraisal of the contribution of geography in the students daily life, the use of plethora of approaches in the teaching of geography, the "balance" of the lesson (basic knowledge, skills, attitudes, abilities) and the recent developments in the psychology of learning. The main factors responsible for the accomplishment of these current trends are the teachers qualification in teaching geography and the existing curriculum, time-table and teaching materials. It was shown that the lesson of geography is seriously neglected in the educational system of Greece mainly due to the absence of qualified teachers of geography, the anachronistic Curricula and the limited time geography is taught. The problems that faces the lesson of geography revealed in this paper are a challenge to the Ministry of Education of Greece.